

เล่ม ๔๘ หน้า ๓๑๘ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๔๗๕

พระราชพิธีพระราชทานรัฐธรรมนุญแห่งราชอาณาจักรสยาม
พุทธศักราช ๒๔๗๕

เมื่อการเรียบเรียงรัฐธรรมนุญแห่งราชอาณาจักรสยามสำเร็จ
สมบูรณ์แล้ว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กำหนดการ
พระราชพิธีพระราชทานรัฐธรรมนุญนั้นแก่ราษฎรสยาม ดังต่อไปนี้

วันที่ ๓๐ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๗๕ เวลา ๑๔ นาฬิกา
๔๐ นาที พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเครื่องบรมราช
ภูษิตาภรณ์ ทรงพระมหากฐิน ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์
ทรงถอดสายสะพาย นพรัตนราชวราภรณ์อื่น เป็นโบราณมงคล
เสด็จออกพระที่นั่งอนันตสมาคม ประทับเหนือพระที่นั่งพุดตาน
กาญจนาสิงห์ดำเนินพระราช บัตดงักภายใต้ นพปฎลมหาเศวตฉัตร
ในพระวิสุทธ มหาดเล็กรับ ขาวม้าไขพระวิสุทธ กรมวัง
ชูพุ่มดอกไม้ทองให้สัตยา ชาวประโคมกระทั่งแตรมะโหระทึก
ทหารกองเกียรติยศถวายเคารพ แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญ
พระบารมี พระบรมวงศานุวงศ์มีสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ
เจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์วรพินิต สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ
กรมพระยาดำรงราชานุภาพ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระ
สวัสดิวัดนวิศิษฎ์ พระเจ้าพี่ยาเธอ กรมพระกำแพงเพชรอัคร

โยชิน พระเจ้าพญาเซอ กรมหลวงสิงหวิกรมเกรียงไกร พระเจ้า
พญาเซอ กรมขุนชัยนาทนเรนทร เป็นอาทิ และคณะทูตานุทูต
ผู้แทนรัฐบาลต่างประเทศ . ดมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และข้า
ราชการฝ่ายทหารพลเรือนเล่า ๆ ตามตำแหน่ง เมื่อสุดเสียง
ประโคมแล้ว พระยามโนปกรณนิติธาดา ประธานคณะกรรมการ
ราษฎรพร้อมด้วยกรรมการราษฎรบางท่าน เชิญพระบรมราชสมัญญ
แห่งราชอาณาจักรสยาม น้อมเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงลงพระปรมาภิไธยแล้ว
พระยามโนปกรณนิติธาดาได้เชิญพระบรมราชสมัญญไปประดิษฐาน
ไว้ยังที่เดิม และได้ตั้งนามวัดสนองพระบรมราชโองการ ครั้น
แล้วพระราชทานพนักงานประทับพระราชลัญจกร ในระหว่างนี้
ได้โปรดเกล้าฯ ให้พระตำรวจประเดิรัฐ อ่านประกาศคำเนิรกระแด
พระบรมราชโองการ พระราชทานราชสมัญญจบลง พระยา
มโนปกรณนิติธาดาเชิญราชสมัญญซึ่งประทับพระราชลัญจกร
แล้วนั้น น้อมเกล้าฯ ถวายอีก ครั้นถึงอุทิศมณฑลฤกษ์
ระหว่างเวลา ๑๔ นาฬิกา ๕๓ นาที ถึงเวลา ๑๕ นาฬิกา ๕ นาที
พระยาโหราธิบดีตั้งหม้อของชัย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานราชสมัญญแห่งราชอาณาจักร
สยามแก่เจ้าพระยาพิชัยญาติประธานสภาผู้แทนราษฎร เจ้า

เล่ม ๔๘ หน้า ๓๓๘๗ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๔๗๕

พระยาพิชัยญาติเข้าไปรับพระราชทานพร้อมด้วยนายพลเรือตรี
พระยาศรยุทธเสนีรองประธานสภาผู้แทนราษฎร ชาวพนักงาน
ประโคมสังข์แตรดุริยางค์ กองทหารเกียรติยศถวายเคารพ แตร
วงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี ยิงปืนมหาฤกษ์มหาชัย
มหาจักร มหาปราบยุค ๓๐ นัด และทหารบกทหารเรือยิงปืน
ใหญ่ฝ่ายละ ๒๑ นัด ตามพระอารามต่าง ๆ ท้าวพระราชอาณาจักร
สยามย่ำระฆังและกลอง ประชาชนนิกรให้ร้องตำแดงความบด
ยันทัดกันกึกก้องกัมปนาท ครั้นเจ้าพระยาพิชัยญาติรับพระราชทาน
รัฐธรรมนูญแล้ว ได้มอบให้แก่พระยาศรยุทธเสนีเชิญไป
ประดิษฐานไว้บนพานทอง ๒ ชั้น เหนือตั้งทอง หน้ามหาดำคม
เจ้าพระยาพิชัยญาติกราบบังคมทูลสนองพระมหากรุณาคุณ ซึ่งได้
โปรดเกล้าฯ พระราชทานรัฐธรรมนูญเสร็จแล้ว มหาเด็กวิ่งกรับ
ชาวม่านปิดพระวิสูตร ชาวพนักงานประโคมกระทั่งแตรมะโหระทึก
ทหารกองเกียรติยศถวายเคารพ แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญ
พระบารมี ขณะนั้นเจ้าพระยาพิชัยญาติได้เชิญฉบับรัฐธรรมนูญ
ไปยื่นอยู่ที่ฐานพระที่นั่งอนันตสมาคมทิศใต้ พร้อมด้วยสมเด็จพระ
สภาผู้แทนราษฎร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเครื่องราช
ภูษิตาภรณ์ ทรงพระมาดาเกล้าละเทิน เสด็จออกดีหับญชร
ทักษิณพระที่นั่งอนันตสมาคม ชาวพนักงานประโคมกระทั่งแตร

วันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๔๗๕ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๘ หน้า ๓๑๘๘

มะโหระทึก กองทหารเกียรติยศถวายเคารพ แตรวงบรรเลง
เพลงสรรเสริญพระบารมี ครั้นสุดเสียงระโคมแล้ว โปรด
เกล้าฯ ให้พระบริรักษ์กฤษฏีกา กรมพระอาทิตย์ ณ ประภาศ
ดำเนียรกระแด้พระบรมราชโองการ พระราชทานรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรสยามฉบับแล้ว เจ้าพระยาพิชัยญาติสุพานฉะบันรัฐ
ธรรมนูญ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ตั้งขึ้น ชาวระโคม
กระทั่งแตรมะโหระทึก กองทหารเกียรติยศถวายเคารพ แตรวง
บรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี เป็นเสร็จการ

การถอดรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม

พุทธศักราช ๒๔๗๕

เนื่องจากประธานสภาผู้แทนราษฎรนำความกราบบังคมทูลพระ
กรุณาขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตเกล้าฯ ในการที่สภาผู้แทน
ราษฎรจะทำการถอดรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม ซึ่งได้
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานแล้วนั้น ณ พระที่นั่ง
อนันตสมาคม พระราชวังดุสิต และขอพระราชทานพระกรุณา
บารมีปกเกล้าฯ เลี้ยงพระราชนัดดา ดำเนียร พร้อมด้วยสมเด็จพระนาง